

LA PRESENCIA DE LA LENGUA EN EL SISTEMA EDUCATIU

per Guillem BADENES I FRANCH

Cap del Gabinet d'Us i Ensenyament del Valencià

INTRODUCCIÓ

La relació entre llenguatge i pensament és tal que hom ha pogut dir que el pensament és performat pel llenguatge. Així podem afirmar que no-més podem conèixer i comprendre allò que ens és possible desxifrar en missatges lingüístics. Si a més afegim que tot procés d'aprenentatge comença per allò que ens és propi i immediat per arribar a conèixer allò que ens és allunyat i mediat, caldrà concloure que la llengua pròpia de l'alumne i el medi que l'envolta han de ser el punt de partença en tot procés educatiu.

Si tenim en compte que el xiquet des dels primers passos en la relació social va adquirint els mecanismes de comunicació, descobrirem que la llengua no és solament un mitjà de comunicació sinó una estructuració del pensament i del coneixement de l'entorn vital i alhora el fonament en què caldrà basar els futurs aprenentatges, l'instrument bàsic de percepció del món propi i de comunicació de les pròpies vivències.

La llengua pròpia de l'infant, també llengua pròpia del seu medi socio-cultural esdevindrà vehicle lògic i racional del procés formatiu i d'adquisició de coneixements. Si l'escola bandeja i menysprea tot allò que el xiquet ha anat adquirint progressivament en la seua formació fins travessar la porta del col·legi, hom haurà trencat el ritme formatiu del nou alumne.

L'administració ha de posar a disposició de l'escola els elements necessaris perquè hom comence l'escolarització en la llengua pròpia del xiquet i del seu medi socio-cultural.

L'ensenyament no pot ser un procés d'adquisició de coneixements estereotipats i desarrelat de la realitat que envolta l'educand. Cal que l'escola forme part d'aqueix ecosistema integral en què l'home ha de formar-se, ha de progressar pel seu benestar i en benefici de tota la comunitat.

El coneixement, el respecte i l'estima del medi socio-cultural i natural que li és propi faran que el procés d'aprenentatge i formació siga un procés

natural sense traumes i amb una plena integració de l'home i del medi, de l'individu i de la comunitat.

Un dels objectius prioritaris de la presència de la llengua pròpia al sistema educatiu ha de ser contribuir a l'arrelament de l'escola al medi, tot afavorint la dignificació i l'assumpció de la pròpia personalitat cultural i social per part de l'alumne.

L'aprovació de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana i concretament els preceptes que conté aquest cos legal en relació amb la matèria lingüística ofereixen un marc legal propici perquè l'Administració de la Generalitat Valenciana aborde d'una manera correcta la presència de la llengua en el sistema educatiu.

A les institucions educatives correspon en primera instància posar a disposició del poble els processos de formació adients per garantir l'exercici dels seus drets d'individus i de membres d'una col·lectivitat.

És tasca de l'escola dotar l'alumne dels coneixements i de les actituds que el dignifiquen i que alhora permeten d'avançar en la integració, en la vida social i cultural del seu poble. En aquest aspecte cal tenir en compte que el valencià, llengua pròpia de la Comunitat Valenciana, després de dècades de marginació, d'abandó i de persecució ha arribat a situacions de difícil supervivència, víctima d'un tractament diglòssic humiliant. La marginació del valencià dels plans d'estudi ha produït generacions d'analfabets de la llengua pròpia, tot seguint un procés de colonització lingüística a l'escola, molt més agreujat per l'ús exclusiu del castellà als mitjans de comunicació social.

Des que l'actual Govern Valencià va assumir la tasca de dirigir la política autonòmica de la Generalitat Valenciana va prioritzar l'objectiu de la recuperació del valencià, sobretot pel que fa a l'ensenyament.

L'Estatut d'Autonomia dels valencians garanteix l'ús normal i oficial de les dues llengües oficials que es parlen a la Comunitat Valenciana, però compromet també a atorgar una especial protecció i respecte a la recuperació del valencià.

Desplegar allò que disposa l'article setè de l'Estatut d'Autonomia quan regula l'ús normal i oficial del valencià a tots els àmbits de la convivència social, així com el seu ensenyament, calia fer-ho valorant en profunditat el punt de partida: l'existència de dues llengües amb fronteres definides, la poca valoració social del valencià com a llengua de cultura, manca de professorat reciclat per a un ensenyament generalitzat del valencià, la carença de material didàctic i l'elevat grau de castellanització de zones històricament valencianoparlants.

Tan sols una veritable voluntat política normalitzadora podia anar superant aquesta realitat, que feia del valencià una llengua deteriorada en una situació de submissió i d'abandonament. Des d'aquesta, la Generalitat Valenciana ha desplegat un seguit de mesures i actuacions que ara, breument, tractarem d'analitzar.

I. NORMATIVA LEGAL

En compliment de l'article 7.6 de l'Estatut d'Autonomia, les Corts Valencianes aprovaren la Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'Ús i Ensenyament del Valencià. Marc legal de la política de normalització lingüística del Govern Valencià.

Aquest és un manament que les Corts Valencianes ha ordenat a tot el Govern Valencià i que la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència ha de fer efectiu i real a través del Gabinet d'Ús i Ensenyament del Valencià amb la col·laboració de tots els organismes de la Generalitat.

La Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià ha anat desplegant-se amb diverses disposicions legals, de les quals, ressenyem breument les més significatives en l'àmbit educatiu:

DECRET 79/1984, de 30 de juliol de 1984 (DOGV de 23 d'agost de 1984) sobre l'aplicació de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià en l'àmbit de l'ensenyament no universitari.

Els punts fonamentals del Decret són:

L'obligatorietat de l'ensenyament del valencià, el qual s'encomana als cossos docents corresponents.

La creació de la comissió tècnica per a l'ensenyament del valencià.

La inspecció educativa i els coordinadors per a l'ensenyament del valencià.

El valencià com a llengua d'ensenyament.

ORDRE d'1 de setembre de 1984 (DOGV de 25 de setembre de 1984), per la qual es regula l'ensenyament del valencià i en valencià en l'àmbit de l'ensenyament no universitari.

ORDRE de 21 de maig de 1985 (DOGV del 3 de juny de 1985), per la qual es regula el pla de reciclatge del professorat.

Titulació acadèmica. Cicles del reciclatge. Obtenció de certificats o diploma. Programació dels cursos per al reciclatge del professorat.

ORDRE de 23 de juliol de 1985 (DOGV del 22 d'agost de 1985), per la qual es regula la incorporació del valencià al cou.

ORDRE de 6 de juny de 1986, que desplega el Decret 79/1984, de 30 de juliol, del Consell de la Generalitat Valenciana, sobre l'aplicació de la Llei 4/1983 d'Ús i Ensenyament del Valencià.

II. REALITZACIONS EN L'ENSENYAMENT DEL VALENCIÀ

A. *Nivell d'EGB*

Les dades que a continuació s'ofereixen fan referència a EGB. Els indicadors que hem pres per a seguir l'evolució de l'ensenyament del valencià són els centres i els alumnes. Hem distingit les zones declarades de predomini lingüístic valencianoparlant i castellanoparlant.

A.1. Zones valencianoparlants

— Els centres

Pel que fa als centres, hem distingit entre implantació total, és a dir, en tots els cursos que comprén el nivell d'EGB, i implantació parcial, algun o alguns cursos del nivell d'EGB.

El centres que han impartit classes de valencià amb implantació total han evolucionat de la manera següent:

<i>Curs</i>	<i>Centres (públics o privats)</i>
1983-84	677
1984-85	934
1985-86	1.042

Això vol dir que en el curs 1985-86 són un 69 % els centres d'EGB (públics i privats) que donen classes de valencià, amb implantació en tots els cursos, en les zones valencianoparlants.

Aquest percentatge augmenta a 91 % si considerem que en el curs 1985-86 la implantació parcial en centres d'aquesta zona s'eleva a 333 (un 22 % de centres).

No obstant això, han quedat cent centres en el curs 1985-86 que no han donat classes de valencià per manca de professors reciclats. Un important nombre d'aquests correspon a escoles unitàries.

Traduït a nivell d'unitat, en còmput total, l'evolució del percentatge de l'ensenyament del valencià per unitats ha estat aquesta: s'ha passat del 62,26 % en el curs 1983-84, al 79,52 % en el curs 1984-85 i al 85,88 % en el 1985-6.

— Alumnes

L'evolució del nombre d'alumnes que reben classes de valencià és la següent:

<i>Curs</i>	<i>Alumnes</i>
1983-84	64,92 %
1984-85	78,05 %
1985-86	85,28 %

És a dir, s'ha augmentat en tres anys un poc més de vint punts el percentatge d'alumnes que reben classes de valencià. Però aquest esforç és més considerable si tenim en compte que el nombre d'alumnes ha augmentat aproximadament en deu mil durant aquest període. Hi ha 593.843 alumnes d'EGB.

Com a cada dada significativa, l'augment dels alumnes en els centres privats ha estat del 59,47 % en el curs 1983-84, al 90,06 % en el 1985-86, superant inclús al dels centres públics.

En el proper curs 1986-87 confiem que la implantació del valencià en nivells obligatoris en EGB assoleisca unes xifres pròximes al 100 %. Per a això, la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència seguirà comptant amb el reciclatge dels professors, l'augment de plantilla i la utilització dels cursos de trasllats afavorint que la plantilla s'adeqüe al currículum escolar.

A.2. Zones castellanoparlants

Els alumnes residents en aquestes zones estan exempts de l'aprenentatge del valencià en els nivells d'ensenyament obligatoris si els pares o tutors ho solliciten en formalitzar la inscripció o matrícula.

El desplegament de l'ensenyament del valencià en les zones castellanoparlants ha estat molt positiu si considerem la voluntarietat d'aquest ensenyament.

Les dades més significatives són les següents:

— Centres

En el curs 1985-86 el nombre total de centres on es donaven classes de valencià era de cent cinquanta-dos, la qual cosa significa un 66 % del total de centres, si bé és cert que la intensitat no és la mateixa en tots els

centres. La meitat d'aquests té la implantació total, i l'altra meitat té una implantació parcial.

Hom espera que augmente el nombre de centres amb implantació total, atenent el calendari de progressivitat establert en l'Ordre d'1 de setembre de la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència.

D'cord amb això, en el curs 1985-86 l'ensenyament del valencià estava programat per al Cicle Superior i Mitjà, i optativament per al Pre-escolar i Cicle Inicial. Seria en el curs 1986-87 quan es completaria tota l'EGB. Hi ha, per tant, un avanç, a iniciativa dels mateixos col·legis. Ja en el curs 1983-84, avançant-se a totes les previsions legals, nou centres en comarques castellanoparlants implantaren el valencià a tots els nivells d'EGB.

A nivell d'unitats, el quadre evolutiu és el següent:

<i>Curs</i>	<i>Unitats amb classe de valencià</i>	<i>Percentage sobre les existents</i>
1983-84	15	—
1984-85	369	19,72 %
1985-86	934	42,3 %

Com a dada rellevant en les zones castellanoparlants correspon als col·legis públics el major percentatge de centres que donen ensenyament del valencià.

— Alumnes

Si prenem com a indicador els alumnes que reben ensenyament del valencià tenim el quadre següent:

<i>Curs</i>	<i>Nombre d'alumnes</i>	<i>Percentatge</i>
1983-84	284	—
1984-85	9.309	16,60 %
1985-86	21.912	33,29 %

L'augment és la dada més reveladora de la implantació de l'ensenyament del valencià en les comarques castellanoparlants. De 284 a 21.912 en tres cursos és una diferència prou esperançadora.

Si considerem, no el nombre total d'alumnes d'EGB en les comarques castellanoparlant, sinó el nombre d'alumnes del Cicle Mitjà i Superior, és a dir, els cicles previstos en el calendari de progressivitat per al curs 1985-86, el percentatge augmenta al 58%. Això vol dir que per al pròxim curs 1986-87 hom preveu un augment significatiu en incloure-s'hi tots els cicles d'EGB.

Cal remarcar, una vegada més, la importància d'aquestes dades de l'ensenyament del valencià en els municipis castellanoparlants que tenen un alt valor social per la seua voluntarietat.

B. Ensenyament mitjà

L'ensenyament del valencià als centres d'Ensenyament Mitjà de les comarques valencianoparlants pel que fa als tres cursos de Batxillerat i a la Formació Professional de primer grau es va produir per Decret del Consell de la Generalitat Valenciana de 3 de desembre de 1982.

En gener de 1983 es contracten 244 professors que feren l'ensenyament del valencià en els centres públics en aquest curs.

L'ensenyament del valencià durant el curs 1983-84 fou regulat per Ordre de la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència de 27 de juliol de 1983.

L'Ordre d'1 de setembre de 1984 en compliment del Decret 79/1984 de 30 de juliol, que en l'article primer introduïa l'ensenyança del valencià «obligatòriament en tots els nivells, modalitats i graus de l'ensenyament no universitari en tots els centres públics o privats», establia la progressivitat d'introducció pel que fa als territoris de predomini lingüístic castellà:

Curs 1984-85: tots els cursos de BUP i FP-1 d'aquells centres que designe la Conselleria prèvia anàlisi de llur situació específica.

Curs 1985-86: tots els cursos de BUP i FP-1 a tots els centres tant públics com privats. Introducció a la FP-2 i al COU optatiu per centres.

Curs 1986-87: FP-2 i COU obligatori a tots els centres.

— Centres

BUP

<i>Curs</i>	<i>Existents</i>	<i>Amb valencià</i>	<i>% sobre el total</i>
1983-84	187	160	86
1984-85	192	186	90
1985-86	206	206	100

FP

<i>Curs</i>	<i>Existents</i>	<i>Amb valencià</i>	<i>% sobre el total</i>
1983-84	165	130	84
1984-85	173	166	95
1985-86	203	203	100

Resulta evident que tots els centres de BUP, igual que els de FP han fet classes de valencià en el curs 1985-86.

— Alumnes

L'evolució d'alumnes d'ensenyament secundari que reben classes de valencià en la Comunitat Valenciana des del curs 1983-84 és la següent:

BUP

<i>Curs</i>	<i>Alumnes existents</i>	<i>Amb valencià</i>	<i>% sobre el total</i>
1983-84	71.909	47.515	66
1984-85	96.668	72.814	75
1985-86	110.162	88.065	79

FP

<i>Curs</i>	<i>Alumnes existents</i>	<i>Amb valencià</i>	<i>% sobre el total</i>
1983-84	25.923	18.549	71
1984-85	44.578	30.888	69
1985-86	51.661	37.444	72

En aquestes xifres s'hauria d'observar que el percentatge d'alumnes que reben valencià augmenta en cada curs, i això malgrat que els alumnes que hi ha augmenten en uns percentatges extraordinaris: en BUP, més del 50 % i en FA vora el 100 %. També cal observar que en el nombre d'alumnes existents es compabilitza els alumnes de COU, curs en el qual encara no s'ha introduït l'ensenyament del valencià d'una manera generalitzada.

III. L'ENSENYAMENT EN VALENCIÀ

L'article 19, apartat 1 de la *Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià* estableix: «Hom procurarà, en la mesura de les possibilitats organitzatives dels centres, que tots els escolars, reben els primers ensenyaments en llur llengua habitual, valencià o castellà.»

I a l'apartat 2 d'aquest article assenyala com a objectiu global amb caràcter general:

«Al final dels cicles en què es declara obligatòria la incorporació del valencià a l'ensenyament, i qualsevol que haja estat la llengua habitual en iniciar els estudis, els alumnes han d'estar capacitats per utilitzar, oralment i per escrit, el valencià en igualtat amb el castellà.»

El Decret 79/1984 concreta els aspectes següents:

- «La Conselleria determinarà en quines localitats i centres s'haurà d'iniciar l'escolarització en valencià» (art. 8.2).
- «La planificació global de l'ensenyament podrà tenir en compte el context socio-lingüístic de la localitat o centre (art. 9.1).

L'Ordre d'1 de setembre de 1984, en l'article 11.2, estableix:

- «La Direcció del centre, conjuntament amb el claustre de professors, determinarà les mesures organitzatives i didàctiques necessàries i elaborarà el pla educatiu que contemplarà l'escolarització de l'alumnat en la seua llengua habitual i el presentarà al Consell de Direcció per a l'obtenció del vist-i-plau.»

L'esmentada Ordre, a l'apartat 3 del mateix article, assenyala que la Direcció General corresponent, en prendre coneixement del Pla educatiu, adoptarà la decisió, si escau, d'aprovar-lo i altres mesures perquè pugua dur-se a terme.

A. EGB

A1. Plans educatius voluntaris

Partint dels ordenaments legislatius vigents es va iniciar, a partir de setembre de 1983, el procés d'introducció del valencià com a llengua vehicular d'ensenyament en diverses escoles d'EGB de la Comunitat Valenciana. El curs 1983-84, van acollir-se a aquesta possibilitat uns Centres que ja venien realitzant l'ensenyament en valencià en dates anteriors. Es tracta de quatre centres privats que funcionen en règim de cooperativa i sis centres públics. En total hi varen participar 1.432 alumnes i cinquanta-set professors.

Tots aquests elaboraren un projecte educatiu que comptà amb l'aprovació dels corresponents Consells de Direcció i amb el vist-i-plau del Director General d'Educació Bàsica i Ensenyaments Especials.

Aquests mateixos requisits foren observats per vint-i-cinc centres més que s'afegiren al programa d'innovació educativa en valencià el curs 1984-85, que totalitzen, doncs, trenta-cinc.

En aquest cas es troben 5.161 alumnes i dos-cents vuit mestres.

El curs present 1985-86 als trenta-cinc col·legis de l'any anterior se n'han afegit setanta-tres, amb la qual cosa fa cent vuit el nombre de centres que han iniciat el procés d'ensenyament en valencià.

El nombre d'alumnes actualment és de 10.403 i els professors directament implicats són al voltant de quatre-cents vint.

A.2. Mínims generalitzats

L'article 12 de l'esmentada Ordre d'1 de setembre estableix, amb caràcter preceptiu als centres dels territoris de predomini lingüístic valencià, una gradualitat per tal que els alumnes que començaren el nivell d'EGB a partir del curs 1984-85, en arribar al Cicle Mitjà reben en valencià l'Àrea de Ciències Socials o la de Ciències Naturals. En el Cicle Superior rebran en valencià ambdues àrees.

Aquesta Ordre es completa amb dues altres de molt recents:

- L'Ordre de 20 de maig de 1986 assenjala a la Disposició Addicional: «Les Disposicions vigents a la Comunitat Valenciana relatives a les àrees de Ciències Socials i Ciències Naturals en el Cicle Mitjà d'EGB, s'entendran referides a l'Àrea d'Experiències el programa de la qual s'aprova a partir de l'entrada en vigor d'aquesta Ordre.»
- L'Ordre de 6 de juny de 1986, en el seu article 4t., estableix que

l'aplicació de l'article 12 de l'Ordre d'1 de setembre de 1984 s'adequarà a les característiques socio-lingüístiques de l'alumnat i al seu nivell d'aprenentatge del valencià, segons les possibilitats organitzatives del centre i l'especialització i reciclatge del professorat.

No significarà açò una exempció del compliment de la Llei, sinó al contrari, el que s'indica a la introducció de l'Ordre: adequar-se «a la realitat dels objectius ja aconseguits, i compassar el ritme d'aplicació progressiva per tal que el procés de recuperació lingüística obert continue produint-se de manera satisfactòria, adequant les seqüències temporals que s'han de contemplar».

B. *Ensenyaments mitjans*

L'Ordre d'1 de setembre de 1984 plantejava la necessitat d'introduir a partir del curs 1984-85 dues assignatures en valencià als centres ubicats en municipis de predomini lingüístic valencià. L'Ordre de 7 de novembre de 1984 completa aquesta norma assenyalant que l'acompliment d'aquest objectiu s'atendrà de manera progressiva considerant la situació socio-lingüística dels alumnes, les possibilitats organitzatives i didàctiques dels centres.

En el curs 1985-86 a l'Ensenyament Secundari hi ha cinquanta-quatre centres de BUP i vint de FP que han introduït el valencià en alguna assignatura com a llengua vehicular d'ensenyament.

IV. PROFESSORAT

A. *EGB*

A.1. Professors extraplantilla

Els centres d'EGB s'han dotat de professors extraplantilla per tal de garantir l'ensenyament del valencià, esmenant la manca de professorat suficientment reciclat per a l'ensenyament del valencià. Aquesta és la relació per cursos:

<i>Curs</i>	<i>Professorat</i>
1983-84	377
1984-85	414
1985-86	548

A.2. Total de professors de valencià en EGB

A més del professorat extraplantilla han participat en l'ensenyament del valencià professors de les plantilles dels centres, bé reciclats, bé habilitats de manera provisional. Això fa que el nombre total de professors de valencià haja evolucionat de la manera següent:

<i>Curs</i>	<i>Professorat</i>
1983-84	5.767
1984-85	8.658
1985-86	9.828

B. Ensenyament mitjà

El nombre de professors per a cobrir la progressió d'ensenyament establerta a la normativa vigent ha anat augmentat de la manera següent:

<i>Curs</i>	<i>BUP</i>	<i>FP</i>	<i>Total</i>
1983-84	208	55	263
1984-85	485	178	663
1985-86	519	208	727

El total de professors existents en l'actualitat és de 727. Per al curs proper, en incorporar-se el valencià a cou la plantilla de professors de valencià haurà d'augmentar en un nombre aproximat de cent.

Per tal de cobrir l'ensenyament del valencià als centres públics d'Ensenyament Mitjà, s'ha convocat oposicions als diversos cossos de professors. Han aprovat l'oposició en les dues convocatòries de 1984 i 1985 un total de 256 professors.

C. Reciclatge del professorat

L'Ordre de 21 de maig de 1985, de la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència, regula el Pla de Reciclatge del professorat per a donar classes de valencià, tant dels professors que hi accedeixen de bell nou, com dels que ja exerceixen la funció docent a la Comunitat Valenciana.

Aquesta Ordre regula una activitat que de fet ja existia.
Les dades més significatives són les següents:

<i>Curs</i>	<i>Cursos reciclatge</i>	<i>Alumnes</i>
1983-84	354	12.613
1984-85	553	19.203
1985-86	609	19.232
Total	1.516	21.811

Han finalitzat ja el reciclatge un total de 7.831 professors.

V. MATERIAL DIDÀCTIC

La Conselleria de Cultura, Educació i Ciència ha desplegat una important activitat en allò que podem denominar «material didàctic». Aquesta activitat cobreix un doble aspecte. Per una banda l'autorització de llibres de text, i per una altra la publicació de tot un conjunt divers de material de suport a l'ensenyament del valencià.

A. Autorització de llibres

Hom ha autoritzat fins ara la següent quantitat de llibres de text i material didàctic per a l'ensenyament del valencià:

Pre-escolar	8
Primer nivell d'EGB	10
Segon nivell d'EGB	6
Tercer nivell d'EGB	4
Quart nivell d'EGB	4
Cinquè nivell d'EGB	6
Cicle superior	11
FP i BUP	5
Llibres de lectura	17
Total	71

Amb això volem ressaltar la positiva labor d'animació de les editorials que ha afavorit i enriquit els mètodes d'ensenyament del valencià.

B. Actuacions de la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència

La Conselleria, a més a més de potenciar l'edició de llibres de text per les editorials comercials, ha creat un fons propi, que podríem resumir de la manera següent:

1. Les programacions, desenvolupades, de tots els continguts corresponents als nivells educatius.
2. Col·lecció de cassettes i guies didàctiques: Dins de la col·lecció podem distingir els dirigits a treballar la llengua als tres cicles d'EGB i els programats per a treballar la Literatura en BUP, FP i Cicle Superior d'EGB.
Fa un total de set cassettes de cançons amb les corresponents guies didàctiques.
3. Col·lecció *Papers Didàctics*.
Dins d'aquesta col·lecció trobem:
 - Vocabulari bàsic.
 - Jocs de Vocabulari.
 - Literatura popular de La Costera.
4. Col·lecció *El Ninot de Paper*.
Dins d'aquesta col·lecció trobem:
 - Cançons de Nadal.
 - Textos lliures.
5. Materials didàctics:
Es tracta d'un recull periòdic de materials i informacions sobre tractaments didàctics dirigit al Professorat de València a l'Ensenyament Secundari.
6. Vocabularis específics:
Destinats bàsicament a l'Ensenyament Secundari han estat editats deu vocabularis específics referents a diverses àrees:
 - Imatge i So.
 - Electricitat i electrònica.
 - Llengua i Literatura.
 - Natura.
 - Filosofia.
 - Física i Química.
 - Història
 - Informàtica.
 - Matemàtiques.
 - Fusteria, Mobiliari i Decoració.
7. Concurs d'innovació educativa:
Ha estat convocat el I Concurs d'Innovació Educativa per tal d'afavorir la confecció i/o edició de material didàctic referent a la comarca, la localitat, l'ensenyament en valencià i l'ensenyament del valencià, així com per a donar suport a experiències i estudis referents a l'ensenyament en valencià.

VI. ACTIVITATS DE SUPORT

El Gabinet d'Ús i Ensenyament del Valencià de la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència ha portat endavant un seguit d'activitats i treballs per tal d'afavorir el procés de normalització lingüística a l'ensenyament i aconseguir un nivell de qualitat cada vegada més alt en l'ensenyament del valencià.

Aquestes activitats i treballs de difícil emmarcació per la seua diversitat i heterogeneïtat les abordem en aquest apartat final.

A. *Estatges i cursets*

A.1. Estatges generals:

- Estatge del 29 d'octubre del 1983.
Per a professors extraplantilla de valencià d'EGB, amb l'objectiu d'orientar-los didàcticament en la tasca a encetar als centres.
- Simposi de l'Horta, en juny del 1984.
Lloc d'intercanvi de tots els professors d'EGB de valencià de l'Horta.
- Octubre del 1984. Estatge amb tots els professors de valencià d'Ensenyament Secundari de nova incorporació, tant dels provinents de les oposicions lliures com dels de nova contractació. El propòsit d'aquest estatge era contractació. El propòsit d'aquest estatge era informar els professors de la situació del valencià a l'Ensenyament Mitjà, de la problemàtica general de l'ensenyament i dels aspectes de metodologia i didàctica necessaris per tal d'enllestir el curs.
- Març del 1985. Cicle de conferències sobre el valencià a l'Ensenyament Mitjà, al qual acudiren més de dos-cents professors de valencià d'Ensenyament Mitjà. Aquestes conferències han estat editades dues vegades donat l'interès manifestat pels professors i distribuïdes als centres d'Ensenyament Mitjà.
- Simposi de professors de valencià a l'Ensenyament Secundari. Maig del 1985. Va estar el lloc d'intercanvi d'experiències i de propostes de cara al futur.
- Estatge de la segona setmana de setembre del 1985, que va estar el lloc d'intercanvi dels centres que tenien aprovat un pla d'ensenyament en valencià.
- Octubre del 1985. Reunió amb tots els professors de nova incorporació, per tal de donar-los informació i orientació de cara a l'inici

del curs: materials didàctics, guies de lectura, informació sobre llibres de text, etc.

- Estatges sobre l'Àrea d'Experiències en Valencià, organitzats a nivell de totes les zones del País; hi han participat representants del 97 % dels centres públics i privats.

A.2. Estatges específics a Pre-escolar i EGB

Al llarg de tres anys han estat organitzats uns 310 estatges, que bàsicament s'han ocupat de tots els aspectes relatius a l'ensenyament del valencià i a l'ensenyament en valencià de les diferents àrees del currículum escolar. Els elements que més reiteradament tracta són:

- Fonament psicopedagògic de l'ensenyament de i en valencià.
- Tractament didàctic de la lectoescriptura.
- Programació i didàctica de la llengua per als diferents cicles d'ensenyament.
- L'ensenyament del valencià com a segona llengua.
- Els materials àudio-visuals en l'ensenyament del valencià.
- Metodologies actives en l'ensenyament del valencià.
- Didàctica de la Literatura. Cicle Superior d'EGB.
- L'ensenyament del valencià i l'estudi del medi local.
- La cançó com a recurs per a l'ensenyament del valencià.
- El valencià pràctic: actitud i tècniques.
- Llenguatge i bilingüisme.
- Com treballar la creativitat.
- La lectoescriptura.
- Recursos per a treballar la llengua en els diferents nivells.
- Ensenyament en valencià, per què?

A.3. Potenciació d'equips comarcals o de zona

Des de l'ensenyament del valencià han dinamitzat una renovació pedagògica integral, partint d'una nova visió de tractament de la llengua i tenint com a objectiu l'arrelament de l'escola al medi socio-cultural que l'envolta.

A.4 Reunions informatives

Per a encetar el Pla de Centre aquells que utilitzen el valencià com a llengua vehicular d'ensenyament.

Darrere de l'aprovació d'un Pla ha existit un treball continuat en el qual ha participat el Gabinet d'Ús i Ensenyament del Valencià: informes als professors, reunions amb els pares i els Consells Escolars, reunions de propaganda.

A.5. Cursos Específics d'Ensenyament Secundari

S'han realitzat diversos cursos de matrícula limitada —entre 25 i 30 professors— sobre qüestions i matèries relacionades amb l'ensenyament secundari com ara:

- Didàctica de la literatura i comentari de textos.
- Curso de teatre per a professors de valencià d'ensenyament mitjà.
- Taller de metodologia comunicativa per a l'aprenentatge de les llengües.
- Curso de dialectologia.
- Curso de vídeo aplicat a l'ensenyament.

B. CAMPANYES DE SENSIBILITZACIÓ

Per tal de crear unes actituds favorables a la normalització lingüística en l'ensenyament i fer costat a aquelles escoles que fan ensenyament en valencià, al llarg dels tres darrers anys s'han realitzat diverses activitats:

- Aplecs d'alumnes de centres que fan l'ensenyament en valencià. Amb una participació global de tres mil persones.
- I Trobada d'escoles de les Riberes que fan ensenyament en valencià. Aquesta trobada va estar organitzada per les pròpies escoles implicades i va comptar amb el suport de la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència.
- Campament de Primavera d'Ensenyament Secundari en el qual participen quatre-cents cinquanta alumnes.
- Campaña d'animació d'Ensenyament Secundari amb un conjunt de deu actuacions musicals i més de trenta recitals de poesia.
- Programa de ràdio. A través de l'emissora Ràdio-cadena Espanyola s'ha emés un programa titulat «Bromera d'Amics» dirigit als alumnes del Cicle Mitjà de l'EGB. Programa setmanal que té com a objectiu fonamental fomentar l'ús del valencià i que, tot i tenir un plantejament lúdic i participatiu, inclou de manera indirecta l'element lingüístic i normatiu.

- I Concurs literari *Les irrealis Omegues*. Es tracta d'uns premis literaris per a estudiants d'Ensenyament Mitjà en les modalitats de: narrativa breu, poesia, assaig i còmic. Hi participaren cent alumnes.
- Presència de material normalitzat a l'escola. S'ha procurat abastir els centres escolars de pòsters, murals, mapes, jocs, etc., per tal que el valencià tinga cada vegada més una presència quotidiana i majoritària en els centres escolars.